

Titel : Samenspel: spelen/samen doen (Samenspel: playing/taking action together)
Door : R. Copier
Datum : 1999
Gepubliceerd : Early Childhood Matters; The bulletin of the Bernard van Leerfoundation, no 90, pag 15-19

Samenspel Op Maat promoot groepsgeoriënteerd werk met kinderen en hun ouders. Ze richt zich op ontwikkelingstimulering voor kinderen en educatieve ondersteuning voor de ouders. Het doel van Samenspel Op Maat is het preventief voorkomen en het verbeteren van de ontwikkelingskansen van kwetsbare gezinnen. Vanuit deze gedachte is de Samenspelmethodiek ontwikkeld. De methodiek richt zich op kwetsbare gezinnen, in een nadelige situatie, welke om een context specifieke aanpak vraagt. Hierdoor kan de methodiek succesvol worden ingezet in multiculturele groepen.

Ouders en hun jonge kinderen nemen wekelijks deel aan speelactiviteiten onder begeleiding van professionals. De peuterleidsters bieden gerichte ontwikkelingsstimulerende activiteiten aan middels vastgelegde richtlijnen en structuur. Het is essentieel om aan te sluiten bij de belevingswereld van ouders en kinderen, het is dan ook de verantwoordelijkheid van de peuterleidster om de behoefte van ouders en kinderen te achterhalen en aan deze behoefte te voldoen. Op deze wijze is de methodiek altijd verbonden aan de actuele, alledaagse vragen, behoeften en problemen van de ouders en kinderen.

Een van de kenmerken van de Samenspelaanpak is dat, ondanks de multiculturele samenstelling van de groep, er uitgegaan wordt van één soort benadering in plaats van een Turkse, Marokkaanse of Nederlandse aanpak. Daarentegen is het uitgangspunt om te achterhalen welke personen de groep vormen, wat ieder wilt en nodig heeft. De vrouwen uit deze groep zijn vaak voor het eerst alleen van huis en hebben hierdoor behoefte aan een veilige en familiere omgeving. De samenspelmethodiek laat natuurlijke ontwikkeling van de groep toe: bijvoorbeeld dat deze vrouwen snel leden van een multiculturele groep worden.

Een ander kenmerk van de methodiek is ervaringsleer: iedereen heeft de mogelijkheid om te leren, daarom creëert Samenspel mogelijkheden voor exploreren, experimenteren, kijken en leren. Op het zelfde moment krijgen de ouders ondersteuning en informatie aangeboden. Een volgend kernprincipe is de erkenning dat ouders hun eigen kracht ervaren, welke herkend, gewaardeerd en gestimuleerd dient te worden.

Altijd uitgaan van de behoeften van de ouders en kinderen, met ontwikkelingsstimulering als verbindende, factor vormt altijd het uitgangspunt.

Creatieve peuterleidsters

Twee peuterleidsters, een Nederlands en anderstalige voor de niet-Nederlandse gezinnen, begeleiden de Samenspelgroep voor migranten gezinnen. Het is essentieel dat de deelnemers zich met de peuterleidsters kunnen identificeren. In veel gevallen is de voertaal in de Samenspelgroep de moederstaal van de ouders. Echter wordt dit gecombineerd met momenten waarop de kinderen de Nederlandse taal kunnen oppikken: bijvoorbeeld een lied wordt in de originele taal gezongen en vervolgens herhaald in het Nederlands. Over het algemeen werken peuterleidsters en moeders constant samen om deze werkwijze door te voeren in alle Samenspelactiviteiten. Samenspelleidsters zijn creatief, flexibel en hebben expertise. Samenspel gelooft dat deze eigenschappen van grotere waarden zijn dan welk certificaat dan ook.

Een aantal moeders zijn na deelname aan Samenspel zelf peuterleidsters geworden op nieuwe Samenspelgroepen. Samenspel functioneert voor vrouwen vaak als het startpunt van verdere

exploratie van hun kansen en mogelijkheden. Zij stromen door naar het volwassenenonderwijs en later naar het vakonderwijs. In andere woorden doorbreken zij het isolement waarin zij verkeren.

Kern van de Samenspelmethodiek

Ondanks dat het mogelijk is om de kernwaarden van de Samenspelmethodiek te benoemen, omvatten deze niet de gehele Samenspelervaring. Dit zijn enkele van de meest belangrijke elementen:

- Gedetailleerd onderzoek van de culturele achtergrond is de eerste stap.
- Respect voor de verschillen en diversiteit, culturele identiteit, moedertaal en de Nederlandse taal.
- De methode ligt vast, maar is flexibel naar de behoeften van de ouders en kinderen toe.
- Essentiële verbindingen tussen de mens, hun dagelijks leven, behoeften en vragen.
- Ouders worden serieus genomen.
- Er is geen sprake van een “top-down” benadering, maar leren door te doen.
- Moeders en kinderen zijn altijd samen.
- De aanpak is op maat te maken voor elke situatie.
- Er is een sensitieve, responsieve interactie tussen moeders, kinderen en peuterleidsters.
- De Samenspelgroepen beschikken over multicultureel speelgoed, eten en festiviteiten.
- Speciale aandacht wordt besteed aan het verwerven van taal, sociaal-emotionele vaardigheden, zelfontplooiing en het leren kennen en associëren van de dingen rondom je heen.
- Speciale aandacht gaat uit naar de kenmerken van de Nederlandse gemeenschap. In plaats van een eenzijdige presentatie van de verschillen tussen de culturen. Het uitgangspunt is het feit dat de aanwezigheid van verschillende culturen een natuurlijk permanent onderdeel is van de omgeving.
- Er is een continue reflectie op wat er gebeurt.

Werkt het?

Samenspel bereikt de ouders en kinderen die niet door de reguliere voorschoolse educatie worden bereikt. Dat alleen al is een meetpunt van effectiviteit. Daarnaast kan de effectiviteit verbonden worden aan het enthousiasme van de moeders en kinderen. In kwantitatieve termen, het aantal moeders en kinderen welke deelnemen aan de Samenspelgroep groeit continu. Er is een groeiende vraag naar meer Samenspelgroepen, terwijl de organisaties hun maximale capaciteit hebben bereikt.

Samenspel wordt gezien als het voertuig voor ontwikkeling en de effectiviteit van de Samenspelgroepen. Dit wordt ook teruggevonden in de reacties vanuit de voorschoolse educatie. Samenspelkinderen zijn sneller te doorgronden, omdat zij zich meer op hun gemak voelen, meer van zich laten horen en ervaring hebben met het curriculum.

Ouders geven aan dat er een wereld voor hen open gaat. Zij geven aan dat deelnamen aan Samenspel hen meer zelfvertrouwen geeft, dat ze het nog niet zo slecht doen. Zij hebben opgemerkt dat hun kinderen socialer en zelfbewuster zijn geworden. Daarnaast hebben zij geleerd de ontwikkeling van hun kind te stimuleren. Zij communiceren daarnaast beter met leerkrachten; met het communiceren met professionals hebben zij reeds ervaring in de Samenspelgroep.

Wanneer een moeder meer vertrouwen in Samenspel ontwikkelt, blijkt dat zij tevens meer vertrouwen in zichzelf krijgt. Dit gegeven blijkt uit diverse factoren. Moeders gaan in gesprek met elkaar over onderwerpen die aansluiting vinden bij hun eigen interesse. Wederzijds contact op eigen initiatief neemt toe: vrouwen die bij elkaar in de buurt wonen leren elkaar beter kennen en gaan gezamenlijk dingen ondernemen om hun geïsoleerde levens te doorbreken. Zij beginnen zich meer thuis te voelen in de wijk en worden vaak sociaal actiever.